

DE PLATE V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 22
Nr 11
MAAND november 1993

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 271 : F. GEVAERT : Zeewezensprokkels - 2
- blz. 282 : D. FARASYN : De opkomst en de teloorgang van een Oostendse brouwerij en brouwersfamilie.
- blz. 287 : R. VANCRAEYNEST : De Capucijnen te Oostende op het einde van de 18e eeuw.
- blz. 290 : R. TIMMERMANS : Gedateerde huizen in Oostende.
- blz. 292 : J.B. DREESEN - R. TIMMERMANS : Enkele reacties op "Zeewezensprokkels - 1".
- blz. 293 : J.B. DREESEN : Oostende, elders in de wereld.
- blz. 296 : A. SWYNGEDAUF : Ostendiana.

NOVEMBER EN DECEMBER - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maanden november en december.

A. NOVEMBER - ACTIVITEIT. Avondvoordracht

Een avondvoordracht gaat door op

donderdag 25 november 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : KAREL VAN DE WOESTYNE EN OOSTENDE

De spreekster : Mevrouw Ada DEPREZ, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent

Het is ons vanavond een groot genoegen mevrouw Ada DEPREZ, een geboren en getogen Oostendse (° 12/10/1928), te mogen inleiden. Zij is Gewoon Hoogleraar Nederlandse Litteratuur aan de Rijksuniversiteit van Gent. Zij is, ondermeer, lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde, lid van de Maatschappij Nederlandse Letterkunde te Leiden en lid van het Internationaal Vereen fur Germanistiek waarin ze de belangen van de Neerlandistiek behartigt.

Zij maakt deel uit van de redactie van "Spiegel der Letteren" en van het "Wetenschappelijk Tijdschrift". Zij publiceert voornamelijk over de Vlaamse Litteratuur uit de 19de eeuw en de Nederlandse litteratuur uit de 20ste eeuw.

Mevrouw Ada DEPREZ werd in juli van dit jaar door het Elf Julicomite van onze stad opgenomen in de Orde Van het Gouden Spoor.

Haar onderwerp van vanavond laat ons kennismaken met de bijzondere verhouding die Karel van de Woestyne had met de stad Oostende. Als journalist van de NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT berichtte hij, week na week, over het cultureel leven in Vlaanderen en Brussel. Vanaf 1906 bracht hij zijn zomers te Oostende door waarbij hij zich intens inleefde in het Cultureel leven van onze stad. Hierbij verzorgde hij de berichtgeving van het Oostendse Kunst- en Cultuurleven.

In 1920 kwam hij in onze stad wonen. Hij lag er aan de basis van een hernieuwd muziekleven. Hij was een goede vriend van James Ensor. Ook had hij een levendige belangstelling voor de wederopbouw van Oostende en de Westkust waarover hij regelmatig berichtte. Anno 1926 werd hij aangesteld als Hoogleraar Nederlandse Litteratuur aan de Rijksuniversiteit van Gent waarop hij Oostende verliet om in Gent te gaan wonen.

Een weinig gekend Oostends aspect uit het leven van een onzer grootste dichters gebracht door een Oostendse die in zijn voettreden zou stappen aan de Rijksuniversiteit Gent.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Elk zegge het voort en zorg dat je er bij bent.

B. DECEMBER I - ACTIVITEIT. Kleinkunstavond en souper

Onze jaarlijkse Kleinkunstavond, voorafgegaan door het jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 4 december 1993 om 19 uur

in de sfeervolle zaal van het Restaurant **BENNY**, Hoek Langestraat-Vlaanderenstraat. Het restaurant heeft een parking voor de klanten.

Op de menu staan

Aperitief
Noorse visschotel
Soep van de dag
Kalkoengebraad met warme groenten
en kroketten
Taart
Koffie

Na de maaltijd volgt het optreden van de Lichterveldse volkszanger en accordionist

F. VANZIELEGHEM

die ons een reeks Westvlaamse volksliederen brengt.

De deelname in de kosten bedraagt 900 Fr (negenhonderd francs) per persoon. Hierin zijn begrepen : aperitief, maaltijd en optreden. De drank is uiteraard niet inbegrepen en dient men, elk voor zich aan tafel, onmiddellijk af te rekenen.

De deelname in de kosten gebeurt door storting op rekening

000-0507753-55
Jan Dreesen
Rode Kruisstraat - Oostende

met vermelding "Deelname aan souper en kleinkunstavond, 4 december 1993 met X personen" en dit vòòr maandag 29 november.

Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en elk zegge het voort.

DECEMBER II - ACTIVITEIT. Wandelvoordracht

De op ons jaarprogramma aangekondigde wandelvoordracht "Retrospectieve Charles DREYBERGH" wordt verschoven naar 1994. In de plaats krijgen wij op

woensdag 8 december 1993 om 14u30

in het Museum voor Schone Kunsten Oostende een rondleiding in een tentoonstelling met als onderwerp

BEELDEND OOSTENDE
200 JAAR BEELDEND KUNST TE OOSTENDE

Per periode worden tussen 1793 en 1993 een aantal plastische kunstenaars behandeld die in Oostende leefden en werkten.

Conservator Norbert HOSTYN leidt ons rond en maakt ons wegwijs doorheen deze 200 jaar Oostendse Kunstgeschiedenis.

Ter gelegenheid van deze tentoonstelling verschijnt onder dezelfde titel een boek over het onderwerp.

Wij verwachten U op het rendez-vous. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DRESEN

LIDGELD 1994

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1994 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid (vanaf)	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 28 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. als thema werd "DE VISSERSKAAI VROEGER" gekozen.

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd.

Maar een extra steuntje kunnen wij wel gebruiken

Daarom.....

wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid, of wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid ! !

Jean Pierre Falise
Penningmeester

TE BESTELLEN

DE PLANNEN VAN DE OOSTENDSE HAVEN(S)

Een historisch-planologisch overzicht voor de periode 1900-2010

Prof. Dr. Georges ALLAERT schreef dit historisch-planologisch overzicht van de haven van Oostende als een neerslag van de opgemerkte voordracht die hij op 25 september voor DE PLATE bracht.

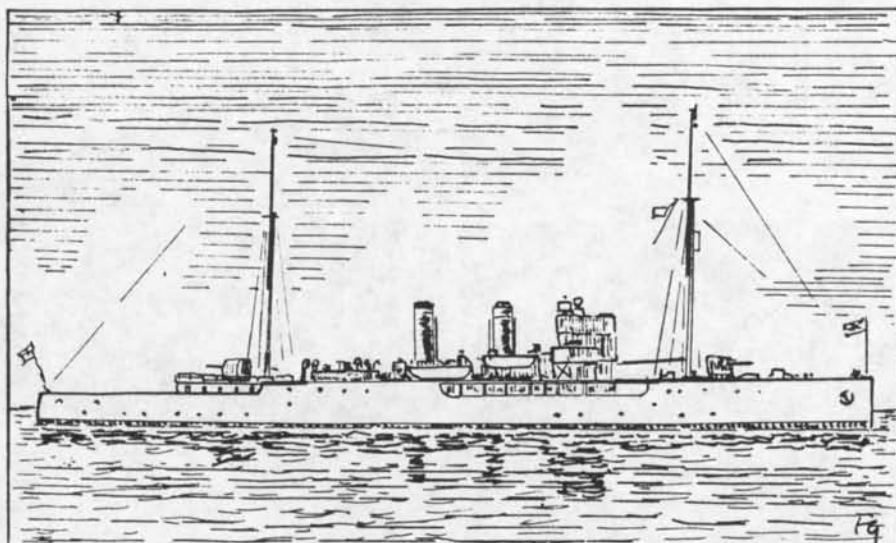
Dit rijkgedokumenteerde werk, 60 blz tekst, 30 blz plannen, kunt U verkrijgen door bemiddeling van onze Kring. Kostprijs 150 Fr.

Te bestellen door storting op rekening 000-0788241-19 De Plate, Oostende.

door Ferdinand GEVAERT

Ter vervanging van de twee vooroorlogse schepen werd op 1 april 1920 door het Beheer van het Zeewezen het H.M.S. "Zinnia" aangekocht in Groot-Brittannië. Het schip, een "sloop" van de "Flower" klasse (1) werd gebouwd voor de Britse vloot, Royal Navy, op de werven van Swan Hunter te Wallsend en op 12 augustus 1915 te water gelaten. Tijdens W.O.I. werd het schip door de Royal Navy ingezet als mijnenveger, convooibegleidingsschip en onderzeebootjager. Het was uitgerust met twee vierduims kanonnen en twee drieponds kanonnen. Het was 250 voet lang, tussen de loodlijnen, 265 voet over alles en mat 1.200 ton.

Het schip werd voortgedreven met een enkel schroef en was uitgerust met twee ketels en een triple expansie stoommachine van 1.400 IPK. Bij maximum vermogen liep het schip 14 knopen (2).

1915 - H.M.S. ZINNIA

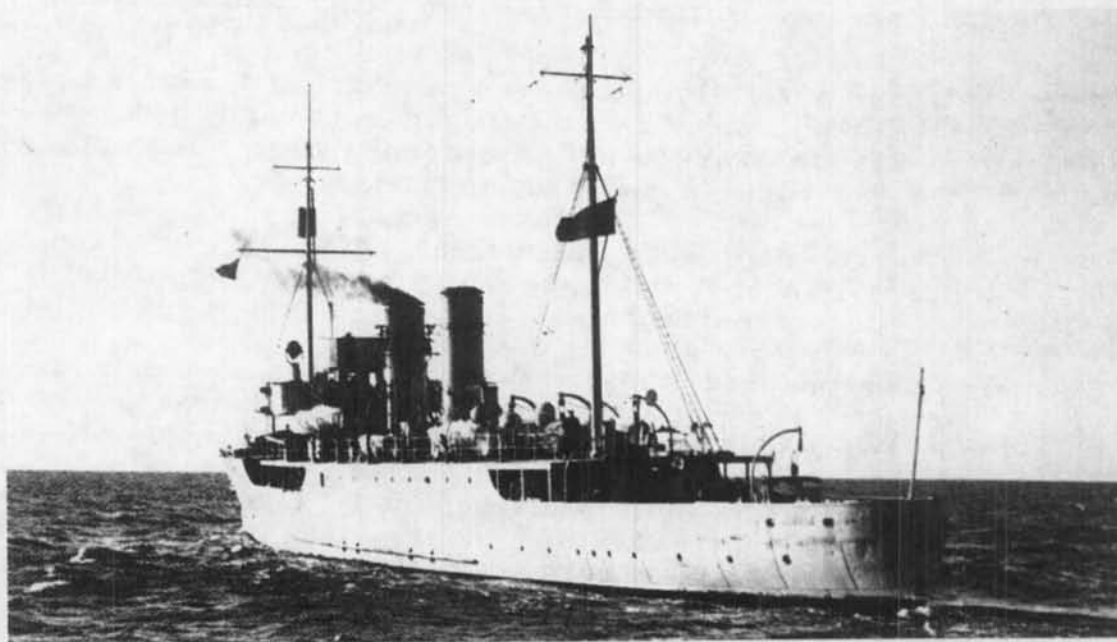
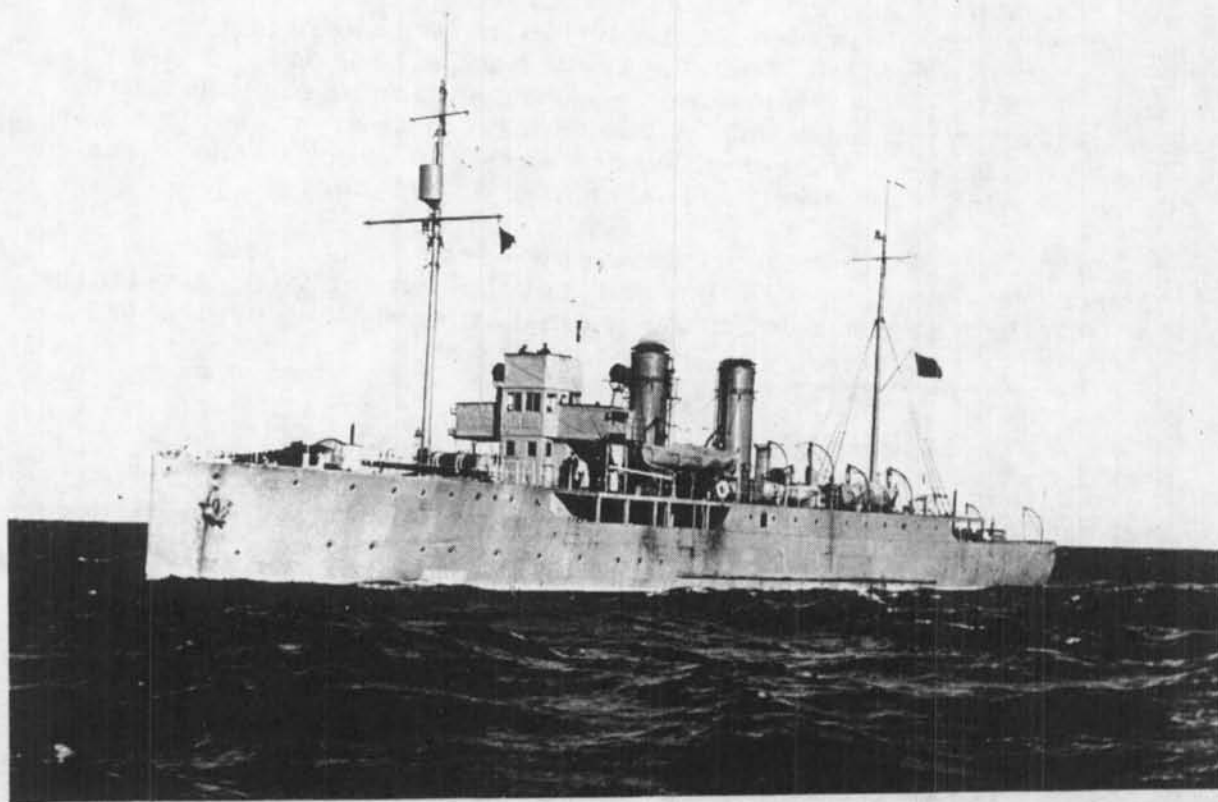
Vóór dat het schip te Plymouth overgemaakt werd aan het Zeewezen werd het volledig ontwapend. Het werd in ontvangst genomen door de Commandant 1e klasse CRAYET. Het schip werd niet herdoopt, doch de letters "H.M.S." werden, uiteraard, geschrapt.

De "Zinnia" werd door het Zeewezen, evenals de twee vorige visserijwachters, ingezet voor de visserijwacht en opleiding van leerlingen van de zeevaartschool.

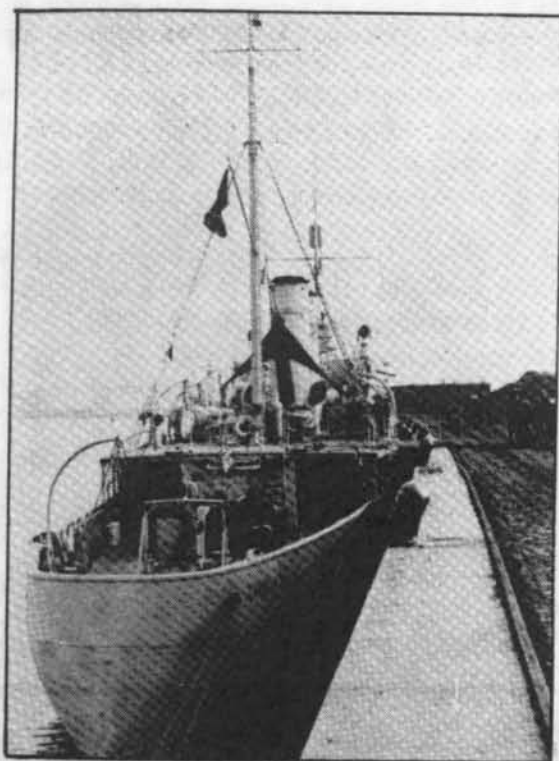
De bemanning bestond uit 40 man, waaronder naast 4 dekkofficieren, een aalmoezenier en een dokter (geneesheer). Daarnaast werden er 40 leerlingen ingescheept evenals 2 radiotelegrafisten.

Naast politieopdrachten in functie van de visserijwacht werden ook humanitaire opdrachten vervuld door het visserijwachterschip. Visserijsschepen konden de hulp van het schip inroepen voor geneeskundige verzorging van de vissers waarbij kosteloze geneeskundige verzorging werd aangeboden benevens het verstrekken van genees- en verbandmiddelen. Tegen kostprijs werden op zee ook bepaalde produkten aan de vissers overgemaakt, zoals smeerolie,

petroleum of levensmiddelen. Aan motoren konden kleine herstellingen worden uitgevoerd met inbegrip van o.m. paswerk en draaiwerk. Het visserijwachtschip stond in voor het draadloos overseinen, mits betaling, van berichten met betrekking tot scheepvaart- en visserijaangelegenheden. Indien in nood konden de vissers beroep

"Zinnia" - 1932

doen op de "Zinnia" om opgesleept te worden. De tussenkomst van het visserijwachtschip kon draadloos gevraagd worden, rond de klok. Dit echter voor zover de "Zinnia" niet ergens in een haven lag.

In 1939 viel de "visserijwacht" onder de bevoegdheid van Commandant-directeur COUTEAUX, tevens directeur van de zeevaartschool te Oostende. De scheepsstaf van de "Zinnia" bestond uit :

A. BLY, comd.; J. RENIER, 1ste luitenant; R. JONCKHEERE, 2de luitenant, M. LAROSE, 3de luitenant; H. DUYCK, officier-werktuigkundige; M. KESTELOOT, geneesheer; aalmoezenier J. DOBBELS of O. DELBAERE (deze laatste werd tijdens W.O.II. aalmoezenier bij de Royal Navy en in 1946 bij de Zeemacht).

Bij het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 lag het schip gemeerd aan de kaai van de zeevaartschool. Op 16 mei werden door Duitse vliegtuigen per parachute zeemijnen gedropt in de haven van Oostende. Een parachute van één van deze mijnen bleef haken aan het stuurhuis (of buitenbrug) van het schip. Het schip liep daarbij schade op. De bemanning van de "Zinnia" was al eerder ontscheept om dienst te doen op andere schepen van het Zeewezen, zodat bij ontruiming van Oostende het schip aldaar achterbleef. Het schip werd na de wapenstilstand van 28 mei 1940 door de Duitsers in beslag genomen (3).

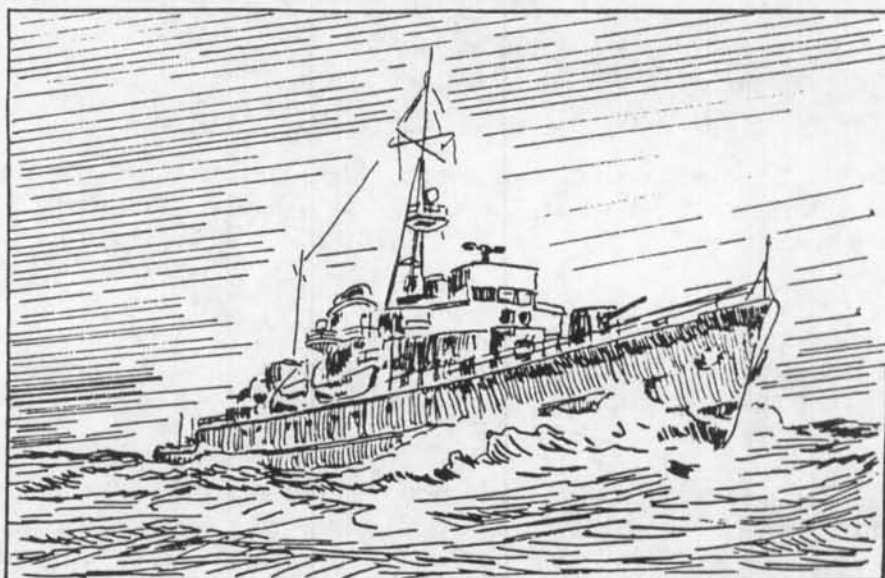
Het schip werd door de Kriegsmarine (4) overgebracht naar de werven van Cockerill te Hoboken voor herstel en omvorming tot oorlogsbodem. Wat het bij het Zeewezen niet was (en ook als zulks niet uitgerust). Door de Kriegsmarine werden plannen opgemaakt om het schip om te vormen tot luchtafweerschip (Flakschiff). Alle naslagwerken handelend over de geschiedenis van de oorlogsschepen van W.O.II. vermelden dat het schip omgebouwd werd op de werven van Cockerill (5). Doch, ter gelegenheid van de te waterlating van het logistiek steunship "Zinnia" van de Zeemacht op 6 mei 1967

vermeld de "Gazet van Antwerpen" van 10 mei 1967 dat na de aankomst van het visserijwachtschip in 1940 te Hoboken op de werven van John Cockerill N.V. de toenmalige voorzitter van de maatschappij, de heer GALOPIN, de formele opdracht gaf aan de werf om geen hand uit te steken aan het schip. Het schip zou dan naar Nederland gebracht zijn waar het werd omgebouwd (6).

Of het nu te Hoboken of ergens in Nederland was laten we in het midden, tot we het bewijs vinden van de juiste ombouwplaats. In ieder geval het schip werd omgebouwd.

Het kreeg een nieuwe boeg, het voorschip werd volledig ingeplaat van bak tot dekhuis en de twee schouwen werden vervangen door één enkele.

De bovenbouw werd gewijzigd en het schip kreeg een bewapening van drie 105 mm kanonnen (3 x 1), acht 37 mm flak (4 x 2), en twaalf 20 mm snelvuur kanonnen (flak) (7). De bemanning werd opgevoerd tot 142 koppen.

Het schip werd in 1942 afgeleverd aan de Duitsers en werd "Barbara" gedoopt. Tot december 1943 deed het schip dienst als opleidingsschip waarna het dienst deed als tender voor de 14e mijnveegflotilje (14e Räumboot).

Na de oorlog werd het schip ontdekt te Emden. Het schip werd door het Zeewezen terug naar Oostende gebracht onder het bevel van Cdt. TIMMERMANS.

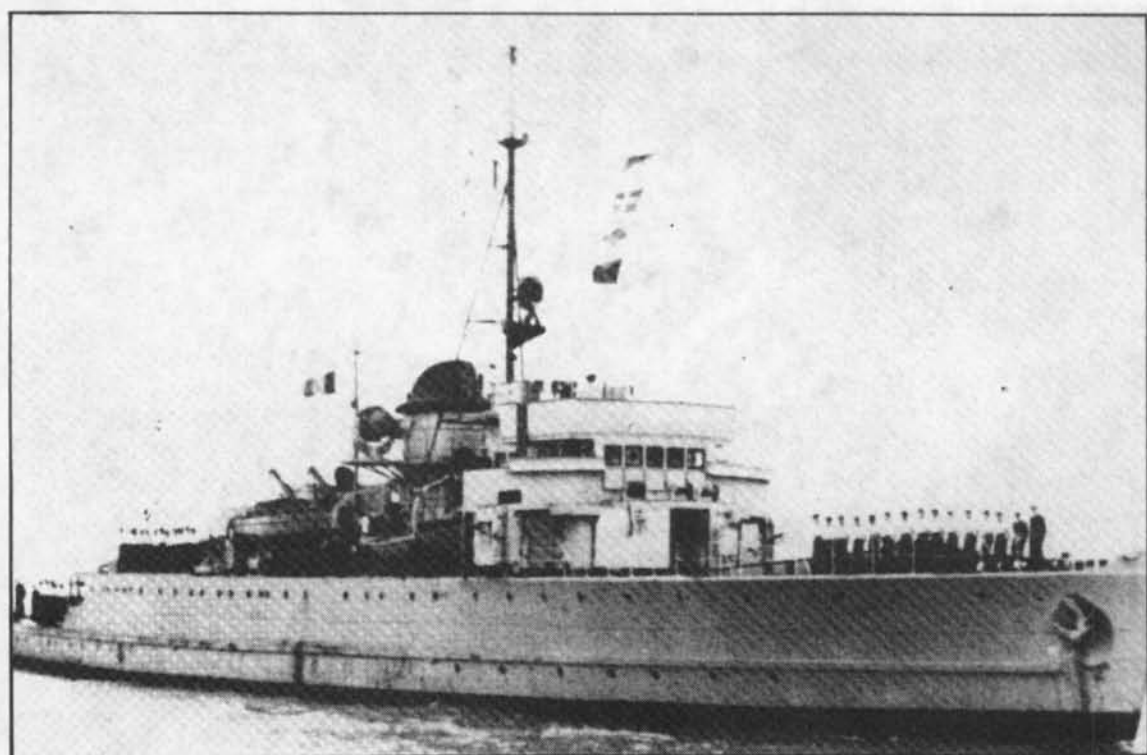
Het is niet duidelijk of het schip nog bewapend was toen het na de oorlog terug in Oostende kwam.

Bij de oprichting van de Zeemacht in 1946, overeenkomstig het Besluit van de Regent van 30 maart 1946, als autonoom bestuur van het Ministerie van Verkeerswezen, werd het schip aan deze nieuwe dienst overgedragen (8).

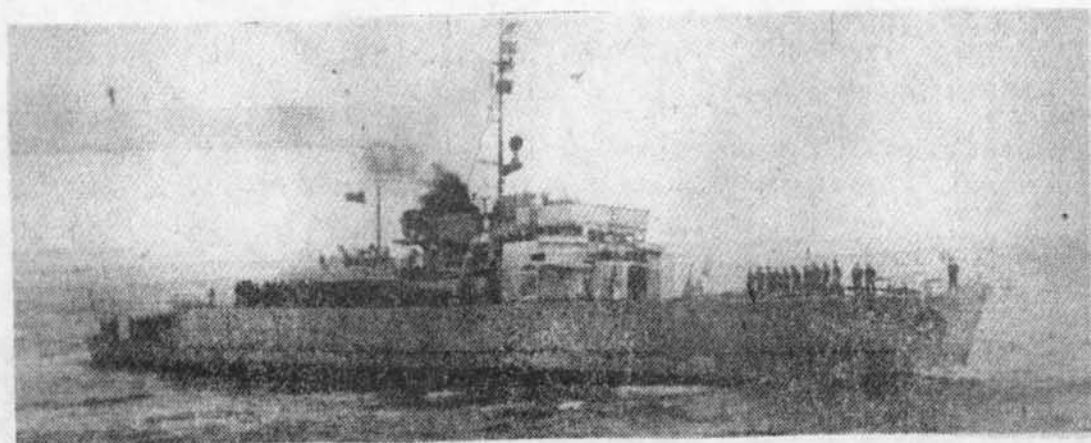
Na herstel- en onderhoudswerken werd het schip vanaf 1947 door de Zeemacht ingezet als visserijwachtschip. Na een aantal opdrachten werd het schip uit de dienst genomen en in 1950 verkocht aan het slopersbedrijf VAN HEYGHEN Gebr. N.V. uit Gent. Het werd aldaar in 1951 gesloopt.

De "Barbara" in 1946 na de teruginbezitstelling aan België.

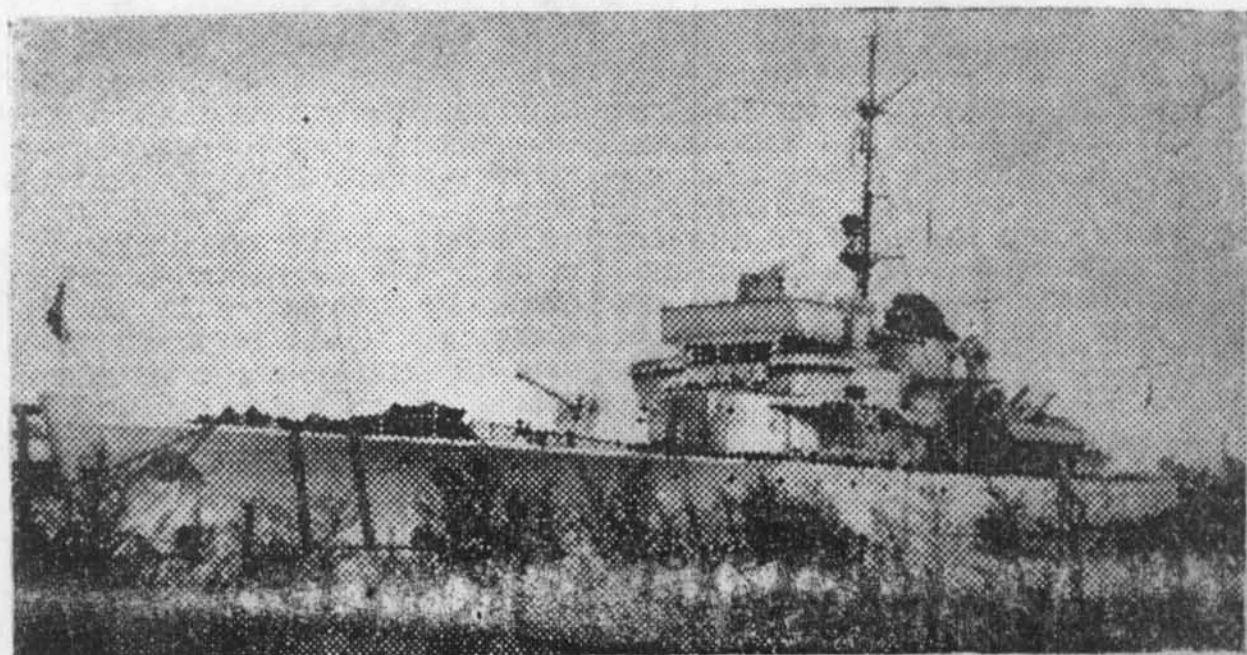
De "Breydel", ex-"Barbara", ex-"Zinnia", als visserijwachtschip

De "Breydel" in 1946

De "Breydel" met op het voordek 1 x 2 - 20 mm en 2 x 1 - 20 mm kanonnen in de Demeysluis te Oostende.

De "Breydel" in 1949 aan de Diepwaterkaai te Oostende. Op het voorschip is een 105 mm kanon in schild gemonteerd.

Tijdens de dienst bij de Zeemacht werd de uitrusting aan wapens verschillende malen gewijzigd. Het voer ook bepaalde tijd zonder bewapening. We beschikken over foto's waarop op het voordek de volgende bewapening voorkomt :

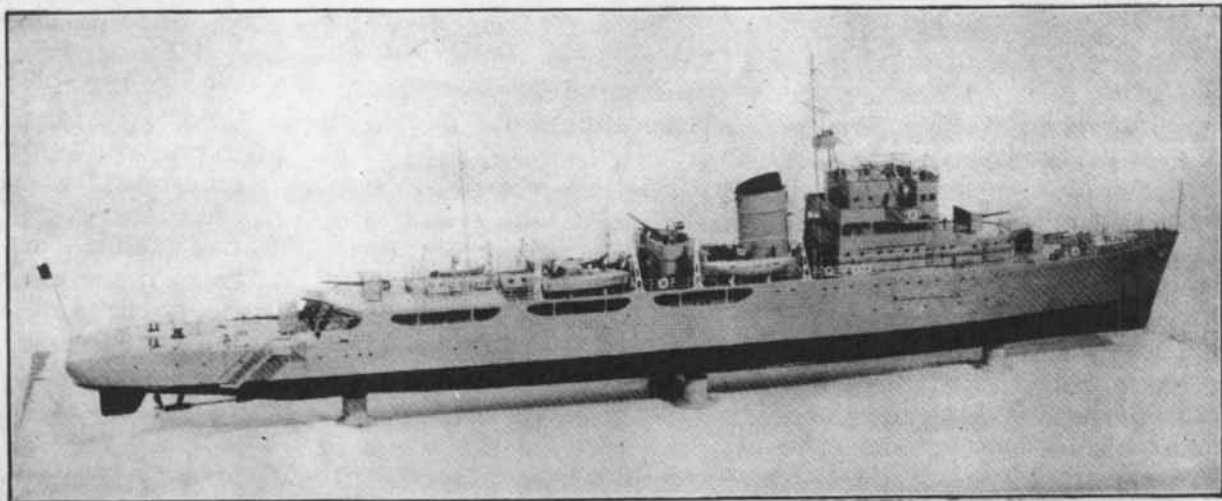
1. 1 x 2 - 20 mm kanonnen en 2 x 1 - 20 mm
2. 1 x 105 mm kanon in schild

Of er hierbij op andere plaatsen op het schip nog verdere bewapening was is niet duidelijk.

Eind 1937 werd door het Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen, een bestelling geplaatst bij de Cockerill werven te Hoboken voor het leveren van een nieuw visserijwachtschip, voor de som van 36.000.000 Fr. Het vaartuig zou de naam "Artevelde" dragen, moest de "Zinnia" vervangen. Naar de specificatie moest het schip tevens als kustwacht en als koninklijk jacht ingericht worden. In geval van oorlog moest het schip kunnen fungeren als mijnenlegger (capaciteit 120 mijnen), mijnenveger en als praaischip. Daarenboven (!) moest het vaartuig 96,10 m, over alles, lang zijn, 10,20 m breed en een waterverplaatsing van 1.600 ton hebben.

Het schip zou aangedreven worden door stoomturbines van totaal 30.000 P.K. met drie schroeven en hierbij zou een topsnelheid van 30 knopen behaald worden. Achteraf werd het ontwerp gewijzigd zodat uiteindelijk het schip gebouwd werd met twee schroeven. Het schip moest einde 1940 afgeleverd worden aan de Zeediensten te Oostende.

Volgens de specificatie zou het schip uitgerust worden met twee kanonnen van 102 mm, één kanon van 76 mm en twee luchtafweerkanonnen van 47 mm. Achteraf werd de bewapeningsspecificatie gewijzigd in vier 102 mm kanonnen en twee luchtafweerkanonnen.

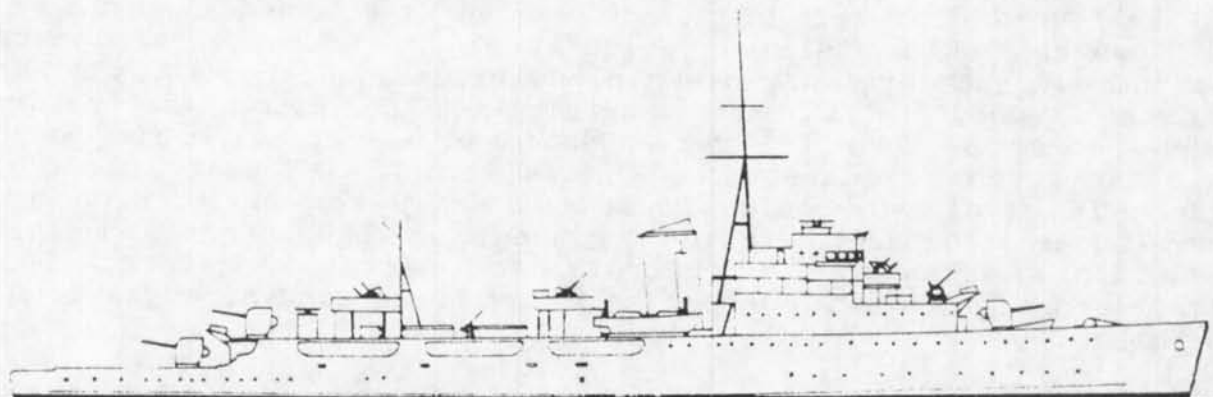

1940 - schaalmodel van de "Artevelde" zoals in aanbouw op de werven van Cockerill te Hoboken.

Op 10 mei 1940 kwam de oorlog over het land, het schip was nog in aanbouw op de helling van Cockerill te Hoboken. Het onafgewerkt schip werd door de Kriegsmarine in beslag genomen en verder afgewerkt. Op 28 oogst 1940 werd het te Hoboken te water gelaten

en overgebracht naar de werven van Wilton-Feijenoord te Schiedam, Nederland, waar het verder voltooid werd.

Door de Kriegsmarine werd het bewapeningsplan gewijzigd evenals gedeelten van de brug, masten en andere opbouw en uitrustingsdelen. Het schip kreeg een veel uitgebreider bewapening, drie 105 mm kanonnen (3 x 1), vier 37 mm (2 x 2) en tien 20 mm luchtafweerkanonnen (9). De capaciteit van 120 zeemijnen werd behouden en 30 dieptebommen konden ingescheept worden. De mijnleg- en veeginstallaties zoals voorzien door het Zeewezen bleven behouden.

De "Artevelde" als "Lorelei"

Het schip werd aangedreven door twee Parsons-Rateau stoomturbines die totaal 21.700 epk afleverden op de twee schroeven. Als stoomproductieeenheid werden twee Babcox-Wilcox stoomketels gebruikt. Het schip liep 28,5 knopen (10).

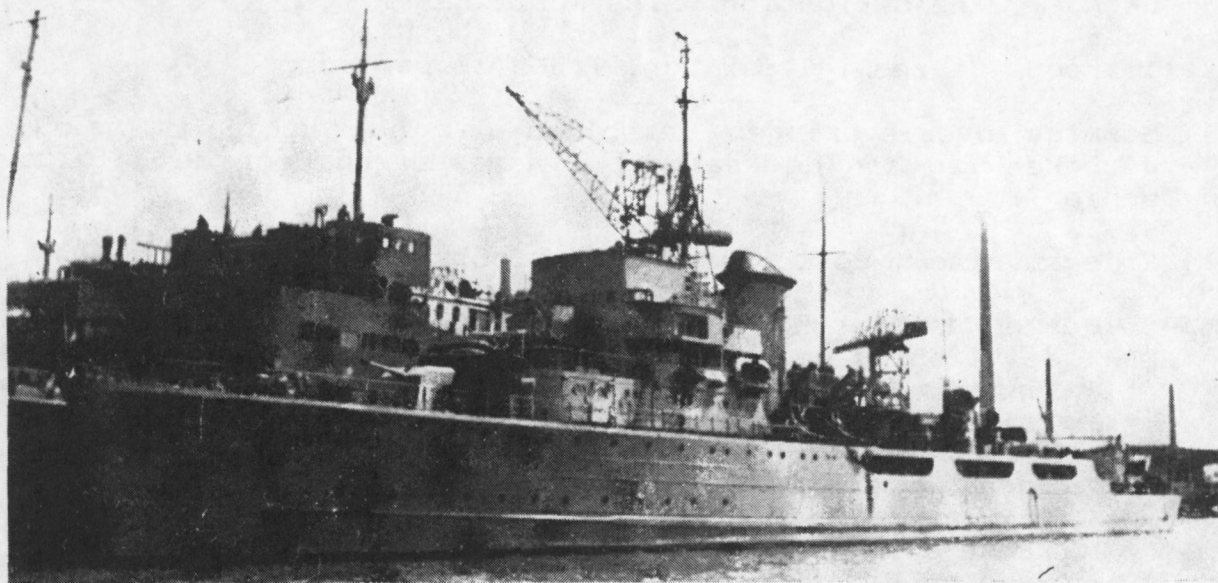
De lengte tussen de loodlijnen bedroeg 89 meter, 98,5 meter over alles. De breedte was 10,5 meter en de diepgang 3,30/4,0 meter. De standaard tonnemaat was 1.640 t en 2.270 t met volle lading. De bemanning bedroeg 168 knopen.

Het schip werd op 23 april 1943 door Wilton-Feijnoord afgeleverd aan de Kriegsmarine en kreeg de naam "K.4", later gewijzigd in "Lorelei". Het werd gedurende beperkte tijd ingezet als opleidingsschip in de Baltische zee. Het schip werd in juli 1943 uit de vaart genomen daar de stabiliteit te gering was. Op een scheepswerf werd de dubbel bodem van het schip aangepast zodat de capaciteit van de dubbel bodem ballasttanks beduidend vergroot werd en als gevolg een verbetering van de stabiliteit van het schip. Volgens sommige bronnen nam Admiraal DONITZ zijn intrek aan boord van de "Lorelei". Dit zou best kunnen getuigen dat er aan boord een suite was ingericht. Naar de specificatie van het schip, opgesteld door het Zeewezen moest het schip ook fungeren als koninklijk jacht.

Het schip werd in mei 1945 teruggevonden in Cuxhaven (Duitsland) en in juni 1945 onder het bevel van G. TIMMERMANS naar Oostende overgebracht. De machinebemanning van de Kriegsmarine maakte de reis mede daar de machineinstallaties te complex waren om ze met een nieuwe bemanning onmiddellijk in bedrijf te nemen.

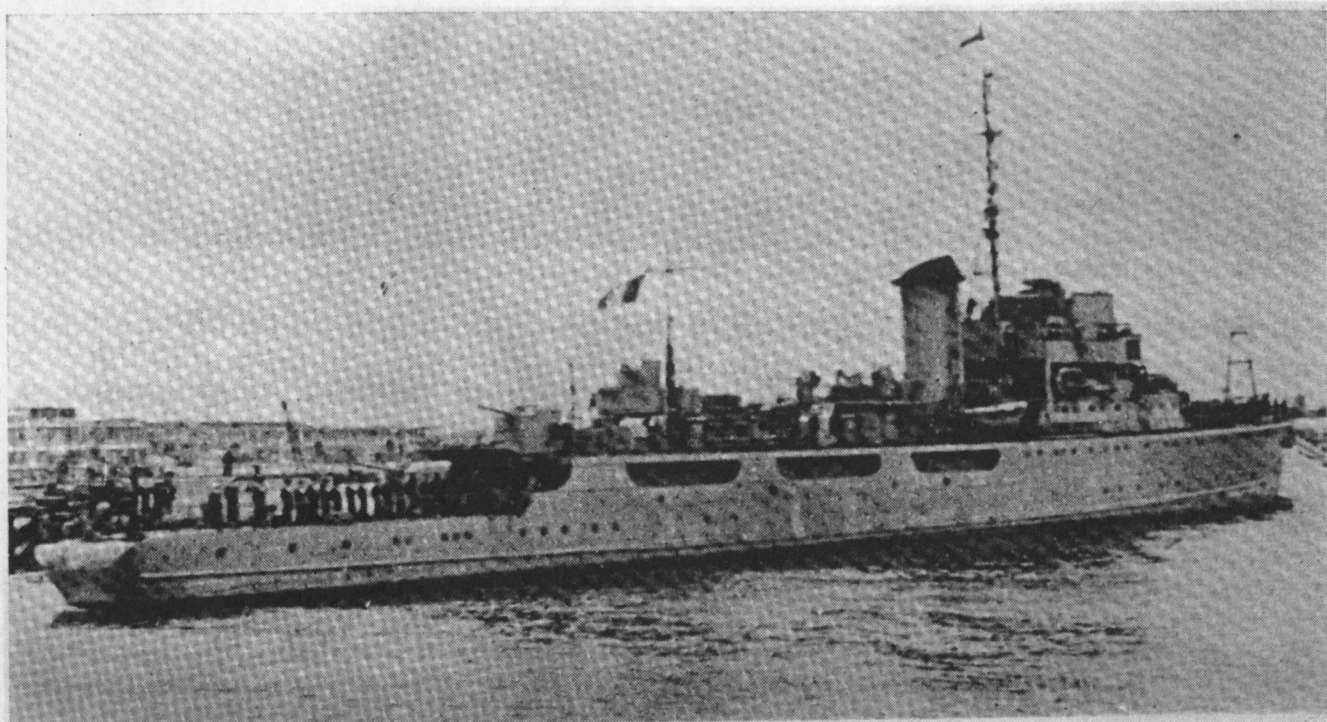
Het schip meerde aan de kaai van de Carferry, vanwaar het na enkele weken verhaalde naar de kaai van de Zeevaartschool. Een

tijd nadien werd het schip overgebracht naar de Cockerillwerf te Hoboken voor herstel, onderhoud en aanpassing van de machines.

De "Artevelde" op de Cockerillwerf te Hoboken

Bij het oprichten van de Zeemacht in 1946 werd het schip overgedragen van het Zeewezen naar deze nieuwe "afdeling" van het Ministerie van Verkeerswezen. De Zeemacht ging in 1949 over van Verkeerswezen naar Landsverdediging en werd een onafhankelijke strijdmacht.

De "Artevelde" in de Oostendse havengeul - 1947

In 1950 werd het schip vanuit Oostende naar Brugge overgebracht om als stationair kazerneschip te dienen. Het werd in 1953 "uit de vaart" genomen en in 1954 verkocht voor de sloop.

- (1) De "Flower" klasse onderscheidde drie types. De "Zinnia" was van het type "Azalea" waarvan er 9 eenheden gebouwd werden.
Bron. : Jane's Fighting Ships World War I.
- (2) 1 knoop = 1 zeemijl per uur, 1,852 km per uur.
- (3) Sommige overleveringen vermelden dat het schip in mei '40 gezonken lag aan de kaai, na dynamietering door de Belgische genie ?
- (4) Kriegsmarine : de Duitse oorlogsvloot.
- (5) Volgende naslagwerken vermelden Cockerill als de werf waar in 1941 de "Zinnia" omgebouwd werd voor de Kriegsmarine :
 - Conway's All the World's Fighting Ships 1922-1946, Conway Maritime Press, Londen 1980.
 - H.T. Lenton, Navies of the Second World War - German Surface Vessels 2, Macdonald, Londen 1966.
 - R. Planchar en P. Scarceriaux, Belgian Navy, Neptunus, Oostende 1971.
 - Jane's Fighting Ships 1946/47, Londen, 1947 : geen vermelding.
- (6) In het artikel in de "Gazet van Antwerpen" van 10 mei 1967 wordt ook melding gemaakt als zou het schip, de "Zinnia", met 12 meter verlengd zijn tijdens de ombouw en het machinevermogen opgedreven tot 2.000 PK, waarbij een snelheid gehaald werd van 17 knopen t.o.v. voordien 14 knopen. Deze gegevens worden echter in geen andere publicaties of documenten herhaald noch bevestigd.
- (7) De bewapening van het schip "Barbara" wordt in de naslagwerken nogal onderling afwijkend opgegeven :
 - Conway's : 3 x 105 mm (3 x &), 8 37 mm (4 x 2) en 12 x 20 mm (6 x 2)
 - Lenton : 3 x 105 mm, 8 x 37 mm en 10 x 20 mm
 - B. Navy : 3 x 105 mm, 8 x 37 mm en 12 x 20 mm
 - Jane's : 1 x 4.1 inck en 14 x 20 mm
(onder de naam "Zinnia), ex-Barbara)
 - De Zeemacht, Studiecomité voor de Geschiedenis van de Militaire Marine in België, Lannoo, Tielt 1992 : 1 x 105 mm en 14 x 20 mm.

Hierbij moet de vraag gesteld worden of 1 t/3 de bewapening is van de "Barbara" bij de Kriegsmarine en 3/4 de bewapening van de "Breydel" bij de Zeemacht ?
- (8) In het onlangs verschenen boek "De Zeemacht" (Lannoo 1992) wordt op bladzijde 137, vermeld dat bij de opheffing (ontbinding) van het Korps van Torpedisten en Zeelieden (voorloper van de huidige Zeemacht) de torpedoboten en diverse vaartuigen, waaronder het geleende Franse schip "d'Entrecasteaux", van de hand gedaan werden (of terug naar huis zoals het Franse schip) en als bruikbare schepen voor een oorlogsmarine werden behouden : de schoolschepen "l'Avenir" en "Comte de Smet de Naeyer" en de "Zinnia".
Er wordt vermeld dat de "Zinnia" onttrokken werd aan het gezag van het Ministerie van Landsverdediging en ter beschikking werd gesteld van het burgerlijk Bestuur van het Zeewezen en bemand met een civiele bemanning.

Dat is fout, de visserijwacht is vanaf het ontstaan van deze dienst steeds de bevoegdheid geweest van het Zeewezen tot in 1946. De "Zinnia" werd aangekocht door het Zeewezen in 1920 en bleef bij deze organisatie tot in 1947, toen het "Breydel" werd.

Ook wat de schoolschepen betreft zit het vermeld boek niet goed. De beide vermelde schoolschepen behoorden niet toe aan Landsverdediging noch aan het Zeewezen doch aan het N.V. Belgische Zeevaartvereniging.

- "l'Avenir", viermastbark, gebouwd voor de rekening van de N.V. Belgische Zeevaartvereniging in 1908 op de werven van Rickmers te Bremerhaven. Het schip werd verkocht door de vereniging in 1932. In maart 1938, varende onder Duitse vlag, verdween het schip en bemanning in ongekende omstandigheden.

- "Comte de Smet de Naeyer (II)", driemast volschip) gebouwd in 1877, aangekocht door de vereniging in 1906. Het werd omgebouwd tot stationair accommodatieschip op de Cockerill werven te Hoboken en in 1907 verankerd aan een steiger op de Schelde te Burcht. Van 1922 tot 1928 verbleef het schip te Antwerpen. De vereniging verkocht het schip voor de sloop aan een Brugs Sloopbedrijf in 1934.

De N.V. Belgische Zeevaartvereniging werd gesticht in 1903 om in samenwerking en in overeenkomst met de Staat het praktisch onderricht van aspirant-officieren aan boord van een schoolschip, op zee, in te richten. Het eerste, als zulks ontworpen en gebouwd, schoolschip besteld en aangekocht door de Belgische Staat was, en is, de "Mercator".

(9) In de naslagwerken wordt de bewapening onderling afwijkend opgegeven :

1. Conway's : 3 x 105 mm (3 x 1), 4 x 37 mm (2 x 2), 10 x 20 mm (2 x 4 - 2 x 1)
2. Lenton : 3 x 105 mm (3 x 1), 4 x 37 mm (2 x 2), 10 x 20 mm (2 x 4 - 2 x 1)
3. B. Navy : 3 x 105 mm, 4 x 7 mm, 10 x 20 mm
4. Jane's : 3 x 105 mm (3 x 1), 2 x 37 mm, 2 x 40 mm, 16 x 20 mm
5. De ZM : 3 x 105 mm, 2 x 37 mm, 2 x 40 mm, 16 x 20 mm

Hierbij moet men de vraag stellen of 1 t/3 de bewapening is van de "Lorelei" bij de Kriegsmarine en 4/5 de bewapening van de "Artevelde" bij de Zeemacht ?

(10) In de naslagwerken wordt het machinevermogen en de snelheid onderling afwijkend opgegeven :

1. Conway's : 21.700 epk en 28,5 knopen
2. Lenton : 30.000 30
3. Jane's : 30.000 30

Het oorspronkelijk vermogen voorzien in de specificaties van het Zeewezen bedroeg 30.000 pk en de contractuele snelheid 30 knopen. Echter, naar diverse bronnen, bereikte de machineinstallatie nooit het voorgeschreven maximum vermogen wegens moeilijkheden met de stoomproductieeenheid.

Nota : om reden van moeilijkheden met de machineinstallaties werd het schip niet veel ingezet door de Zeemacht om zeereizen te maken.

DE OPKOMST EN DE TeloORGANG VAN EEN OOSTENDSE BROUWERIJ EN
BROUWERSFAMILIE

door Daniël FARASYN

De Oostendse brouwerij "De Zwaan" is voor U wellicht onbekend. Dit is begrijpelijk, want dit bedrijf verdween uit het stadsbeeld op het einde van het Hollands tijdperk, zowat 165 jaar geleden.

Brouwerij en brouwershuis stonden centraal in de stad, op de zuidkant van de Witte Nonnenstraat, geprangd tussen de Lijnbaan- en de Kapellestraat. De brouwerij zelf was op de hoek van de Lijnbaan- en de Witte Nonnenstraat gelegen. Het brouwershuis nam de hoek van de Kapelle- en Witte Nonnenstraat in beslag.

De oprichting van de brouwerij is te danken aan Adriaan LAUREYS, die omstreeks 1758 zich te Oostende kwam vestigen, komend uit het Oost-Vlaamse Balegem, dat nu nog om zijn jeneverstokerij befaamd is.

In 1764 huwde hij met Maria, Barbara VERHAEGHE, weduwe VAN WASSENBERGHE, die uit haar eerste huwelijk een dochter had, Anna VAN WASSENBERGHE (1).

Uit een notariële akte van 1765 blijkt het, dat hij toen reeds eigenaar was van een herberg "De Gouden Poorte", die ten oosten paalde aan "De Coninck van Sweeden", die zelf ten oosten grensde aan "Den Vos". Deze drie herbergen werden druk bezocht door vissers en zeelieden en stonden op de noordkant van de St. Josephstraat tussen het kerkhof en de Kaaistraat. Deze huizen werden bij de wederopbouw van de St. Pieters en Pauluskerk, na de brand van 1896 gesloopt (2).

Eerst op 16 september 1766 kocht A. LAUREYS van Jac. MENEGHEER een huis met pakhuis af om deze tot brouwerij en brouwershuis om te bouwen. Bezuiden het brouwershuis liet hij een woning optrekken die hij verhuren kon (3).

Verbouwingswerken en de uitrusting van de brouwerij "De Zwaan" vergden natuurlijk heel wat kapitaal. Dit noopte A. LAUREYS en zijn vrouw, vóór het Oostendse magistraat op 9 januari 1767 een lening af te sluiten van 8.000 g. aan 4,5 % bij Marie Anne VAN DEN BERGHE, We Jan DE CLERCK. De DE CLERCKs waren toen een zeer kapitaalkrachtige familie die vaak als geldschietters te Oostende optraden. Zij betrokken een statig herenhuis in de Kerkstraat, nu nr. 10. Als borg voor deze lening namen zij een hypotheek op hun hierboven vernoemd onroerend goed (4).

Dank zij de welvaart die Oostende kende tijdens de 15 laatste jaren van het Oostenrijks bewind was A. LAUREYS in staat in 1789 de helft van zijn lening terug te betalen en werd de hypotheek op het huis bezuiden het brouwershuis opgeheven (4).

Met sucroen en hop brouwde de vrijmeester brouwer "groot en cleen bier". Het nodige water liet hij deels met eigen waterwagen halen uit "Het Waterhuis" gelegen op de noordkant van de toenmalige Visserskaai, huis dat nog heden ten dage bestaat. Het

bier werd aan het cliënteel geleverd in grote biertonnen, halve, kwartjes van biertonnen, in oxhoofden en bottels.

Naderhand boterde het niet te best in het gezin LAUREYS. Een akte van september 1788 vernoemd Mary VERHAEGHE als "gedivorceerde huysvrouw van A. Laureys, meesterbrouwer (5).

In de plaats van zijn resterende lening aan DE CLERCK terug te betalen kocht hij enkele huizen en herbergen op om zijn afzet van bier te verhogen en zijn verhoogd inkomen in onroerend goed te beleggen. Zo kocht hij op 3 februari 1792 voor 4.966 g. van de bekende Engelse groothandelaar, reder ter visserij en touwslager, Alex HUBERT een huis met pakhuys af, gelegen aan de noordkant van de Witte Nonnenstraat, achteraan uitgevend op de hof van St. Sebastiaan. Hij verhuurde dit voor 3 jaren en één maand aan een koopman, Jn. RAUTS aan 450 g. per jaar (6).

Op 11 april 1794 kocht hij van Joanna KEMPE een herberg af gelegen op de hoek van de Witte Nonnenstraat en de Westmolenstraat, herberg later bekend als "De Korenbloem", en op het einde van vorige eeuw bewoond door SOREL, die als "zielemond" bekend was (7).

Na het overlijden van zijn vrouw, Marie VERHAEGHE, sloot de inmiddels 65 jaar geworden A. LAUREYS een 2e huwelijkscontract af op 1 november 1797 met de 27-jarige Jeanna PLATTEAU, die uit een rijke Balegemse familie afkomstig was (8). Bij de dood van haar ouders erfde zij de helft van de Balegemse brouwerij en van een stenen molen, de helft van een woonhuis met schuur te Balegem, een deel bos- en zaailand te Scheldewindeke en de helft van een rente van 1269,84 gulden bezet op "De Schuttery" te Zottegem. Op dezelfde dag kocht hij nog een huis gelegen op de oostkant van de Korte Peperstraat-Aartshertoginnestraat. Dit was het 1e huis bezuiden het hoekhuis van de Sulferprijemstraat, nu Ooststraat (9).

Na de gedeeltelijke mislukte Engelse aanval op Sas-Slykens in mei 1798 werd het Franse garnizoen in Oostende aanzienlijk versterkt. Met het oog op een eventuele invasie in Engeland werd in 1803 een Franse troepenmacht in en rond Oostende geconcentreerd. Het werden gouden jaren voor herbergiers en brouwers in de kuststreek.

Ook A. LAUREYS nam deze uitzonderlijk gunstige omstandigheden ten bate om zijn bedrijf en herbergenbestand uit te breiden. Op 27 maart 1799 kocht hij van de erfgenamen van Thomas RAY een herberg aan op de zuidkant gelegen van de Weststraat met magazijn in de St. Sebastiaanstraat. Het aangekochte goed was het tweede huis ten oosten van de overbekende herberg "Den Hert". In 1839 droeg deze herberg de naam "De Hovenier", nu draagt het het nr. 38 (10). Een andere herberg werd op 15 november 1802 afgekocht van Anne-Marie VAN DORPE, We Thomas VAN LOO. Deze herberg was "De St. Christophel" alias "De Pantoeffel", gelegen op de Z.O. hoek van de Lange- en Kerremelkstraat, nu Christinastraat, en beschikte over ruime stallingen en remisen. Door zijn ligging dicht bij de soldatenkwartieren was het een zeer goed "gekalante" herberg geworden (11).

Om nog over meer ruimte te beschikken voor zijn bedrijf kocht A. LAUREYS van Balth. VAN CLEEMPOEL op 14 maart 1806 het huisje

bezuiden de brouwerij gelegen in de Lijnbaanstraat en richtte het deels tot magazijn in en tot logies voor zijn personeel (12).

Het verliep hem zo goed dat hij zelf als geldschietter kon optreden. Op 21 april 1806 leende hij 2.900 fr. aan Ph. DE BOO en Ther. JOYE die samen de herberg "De Papegaai" uitbaatten, gelegen op de noordhoek van de huidige Madrid- en Langestraat, natuurlijk met hypotheek op deze herberg (13).

Op het einde van het Franse en begin van het Hollands bewind was de economische situatie te Oostende minder rooskleurig geworden. A. LAUREYS deed dan ook een deel van zijn onroerend goed van de hand. Op 14 januari 1817 verkocht hij het huis met magazijn op de noordkant van de Witte Nonnenstraat gelegen voor 2.000 fr. aan Bern. LIPPENS (14) en op 28 januari 1817 liet hij het magazijn uit de Korte Peperstraat voor 465 fr. over aan Theod. VAN CROMBRUGHE (15).

Acht maanden later overleed de stichter van de brouwerij "De Zwaan" op 25 september 1817. Hij liet een weduwe na met 5 minderjarige kinderen en een 24-jarige zoon, Felix LAUREYS.

De inventaris van het sterfhuis werd opgemaakt op 16 juni 1818. Hieruit blijkt dat de familie LAUREYS-PLATTEAU een hoge graad van welstand had bereikt. Zij bezaten de brouwerij, het brouwershuis en drie herbergen, alles ter waarde van 41.200 fr. In de brouwerij lagen belangrijke reserves en grondstoffen zoals 24 razieren sucricoen (720 fr.) 6 balen hop van elk 500 kg. (1.700 fr.), aan brandstoffen, 100 razieren steenkool (600 fr.), 200 fagotten hout, 30 zakken kaf. Ook gebrouwd bier was er in overvloed, o.a. 56 tonnen groot bier (1.568 fr.), 15 oxhoofden groot bier (630 fr.), 16 tonnen cleen bier (288 fr.). Aan brouwerssalaam in reserve waren er 287 ledige biertonnen (1.722 fr.), 155 halve biertonnen (542,5 fr.), 12 kwartjes, 75 oxhoofden (262,5 fr.), 36 gistvaten (72 fr.), een waterwagen (100 fr.), twee steekwagens (50 fr.).

Het roerend goed, klederen, meubelen, juwelen, zilverwerk in hun bezit werd op 13.237,5 fr. geschat (16).

Het brouwershuis was een imposant gebouw met een verdieping. Het telde 2 keukens o.a.1 op de eerste verdieping, 8 kamers o.a. een "knegtekamer", een "domestiquekamer" en een kinderkamer en verder nog 3 cabinetten en grote zolder.

Het huis bezuiden de brouwerij telde op de beneden verdieping 2 kamers, een stal en een remise. Op de eerste verdieping waren er 4 kamers (17).

Een tekort aan contante specien noopte de familie LAUREYS over te gaan tot het verkopen van een deel van hun eigendommen. Zo verkocht We. LAUREYS op 1 september 1818 de herberg uit de Weststraat aan Pr. VERMEIRE, een begoede landbouwer uit Stene, die deze herberg sinds 1806 als "peerdepostery" had ingehuurd (18). Op dezelfde dag ontleende zij 400 fr. van Annette DE GRYSERRE aan 5 %, terug te betalen voor 10 juli 1822. De herberg "De Pantoefel" diende als borg bij deze verhandeling (19).

Zoon Felix LAUREYS, die de uitbating van de brouwerij op zich had genomen, sloot op 13 oktober 1818 een huwelijkscontract af met Theresia, Clara SUYS. Zij was de dochter van Jan Tilleman SUYS en

Marie-Jeanne SARASYN (20). Haar vader was overleden op 17 december 1817 en op 7 oktober 1818 was men overgegaan tot de likwidatie van de gemeenzaamheid en verdeling van de erfenis, die in waarde de som van 36.210 gulden bedroeg. Zij kreeg als bruidschat de helft van drie huizen en een loge op het Hazegras gelegen (21).

Voor Felix LAUREYS floreerden de zaken niet te best. Sinds 1820 heerste er een aanhoudende krisis. Werkloosheid en lage lonen reduceerden fel het vertier in de herbergen. Sommige herbergiers waren zelfs niet meer in staat om hun huurgelden te betalen en haakten af.

De brouwerij "De Zwaan" kreeg het moeilijk om het hoofd boven water te houden. Felix LAUREYS en zijn vrouw verkochten een deel van hun erfgoed en gingen diverse leningen aan om hun bedrijf draaiend te houden. Het werd het begin van de zwanezang voor brouwerij en brouwersfamilie.

Op 10 november 1820 verkocht We. A. LAUREYS de herberg uit de Witte Nonnenstraat voor 300 fr. aan de smid Hi. OLLIEUZ uit de Weststraat (22). Op 18 mei 1824 ontleenden zij van Eugene en Theresia RACKELBOOM 1.285,71 gulden aan 5 %. Op 16 december 1824 erkenden zij een schuld van 1.081,87 gulden aan 6 % aan Pr. VERMEIRE uit Stene (23). Op 22 februari 1825 gingen zij een lening aan van 945 g. bij bakker TERMOTE met hypotheek op het huisbezit van vrouw LAUREYS-SUYS (24). Op 16 december 1825 had Dr. MASSART hen nog 850,68 g. geleend (25). Op 22 februari 1826 gaf We BRISSE hen nog 238 g. in leen (26). Om over wat kapitaal te beschikken waren zij genoodzaakt het erfdeel van mevr. F. LAUREYS-SUYS voor 3.000 g. over te laten aan haar broers Jan-Cletus en Tilman SUYS (27). De schuldenlast bleef zo zwaar dat het faillissement nakend was.

Om de gedwongen onteigening, die vastgesteld was op 27 september 1828 te ontgaan ging de familie LAUREYS op 24 september 1828 over tot de openbare verkoping van de 8/12 van het bedrijf. De helft van "De Zwaan" hoorde toen toe aan hun moeder, die te Rijsel woonde, 2/8 aan Felix LAUREYS en 2/8 aan Adriaan Pr. LAUREYS, die te Koekelare woonde. Dit aandeel werd voor 5.000 g. opgekocht door de Oostendse grondeigenaar Fr. RYCQUAERT, vader. In de verkoopakte werd bepaald dat Felix LAUREYS huis en brouwerij te verlaten had voor 31 december 1828 (28). De familie DE CLERCK verkocht op 17 oktober de rente van 3.428,55 g. waarmee de brouwerij nog was belast aan vader RYCQUAERT, die aldus in het bezit kwam van die oude schuldbekentenis (29).

Om resterende schulden af te betalen verkocht de groep LAUREYS op 27 november 1828 nog eens 2/12 aan vader RYCQUAERT voor 1.250 gulden.

De overblijvende 1/6 bleven in handen van Louis LAUREYS uit Gent. De andere kinderen LAUREYS zagen van hun erfdeel af, o.a. Jos LAUREYS, kantoorbediende te Amsterdam en Amand LAUREYS, die zich als kuiper te Balegem had gevestigd en Jan Fr. LAUREYS, kantoorbediende te Gent. Louis LAUREYS maakte zijn aandeel aan vader RYCQUAERT over op 24 maart 1828 voor 7.000 g. (30). Hun laatste bezit, de hostellerie "De Pantoefel" werd op 21 april verkocht aan Jan STAESSENS, een handelaar in wijn en sterke dranken uit Stene, voor 2.120 g. (31). Het brouwerssalaam werd op 1 juli 1829 openbaar verkocht door vader RYCQUAERT en Louis LAUREYS uit

Westkerke. Hiermede was definitief een einde gekomen aan het bestaan van de brouwerij "De Zwaan" (32).

De lijdensweg van Felix LAUREYS en Theresia SUYS was zeker niet ten einde. Nu eerst begon de ellende. Zij die de weelde en de welvaart hadden gekend in het groot brouwershuis van de Kapellestraat waren genoodzaakt een onderkomen te vinden in één voorkamer op het gelijksvloer van een bakkerij, die bakker DERAEDT had gehuurd van de herbergier Ls. DE SMET. Dit huis stond op de noordkant van de Weststraat, het derde huis oostwaarts van het hoekhuis van de Kerremelk- , nu Christinastraat.

In die ene kamer hadden zij te leven met vijf kleine kinderen. Door verdriet en miserie ondermijnd, stierf Theresia SUYS op 23 november 1829.

Uit de inventaris op 11 december 1829 opgemaakt kan men de armoede opmaken waarin het vroeger zo rijke gezin was vervallen. Op het passief stond nog een schuldenlast van 4.306,48 g. Aan dr. P. MASSART, 834 g. Aan Marie HOLLEVOET, "dienstmaarte" uit Gistel, 96,56 g. over geleend geld. Aan haar broer, Pr. SUYS 1.323 g. aan Anne GOOSSENS 25,5 g. over geleend geld. Aan Pr. VERMEIRE, Laurent PASSCHYN, Jn. VERLEYE, boeren uit Stene, die nog sucricoen hadden geleverd, 1.337 g. Voor de levering van hop had LAUREYS nog een schuld van 474,28 g. te betalen aan de Brugse kooplieden Pr. SOUCK en Jn. MALOU. Voor levering van kolen had hij aan Fr. GEERSENS, Am. Liebaert en Jn. BAELE nog 125,82 g. te betalen.

De waarde van de inboedel die men in de voorkamer aantrof bedroeg de povere som van 30,16 g. In die kamer trof men aan : 2 slechte tafels en 7 stoelen, 1 theeketel, 3 messen, 6 fourchetten, 1 beddebak, 1 slechte matras, 8 telloren, 3 kommekens, 2 strozakken, 3 sargien, 1 ladder, 2 emmers, 1 koperen kandelaar en nog uit vroegere goede tijden afkomstig 1 barometer en 1 landkaart.

Aan contante penningen vond men slechts 52 cent !

Tracht hiermede maar te overleven !

Hoe het verder verliep met F. LAUREYS en zijn kinderen kunnen we niet in detail weergeven. Zeker is het dat de familie van zijn overleden vrouw zich ontfermde over het ongelukkig gezin en ervoor zorgde dat één der kinderen, nl. Felix LAUREYS, geboren te Oostende op 12 april 1820, te leer kon gaan bij zijn oom Tilleman SUYS, "bouwmeester bij de Staat", en bekend als "Architecte du Roi".

Deze Felix LAUREYS werd zelf een befaamd architect, die o.m. de plannen ontwierp van de Hazegraskerk, de Anglikaanse kerk en het in 1956 afgebroken Centraal station te Oostende (34).

De namen van de brouwerij en van de brouwer zijn in de vergeethoek geraakt maar de naam van Felix LAUREYS, architect, is dank zij zijn bouwwerken nog bewaard gebleven.

-
(1)	R. A.B. Not. Oostende, Depot Van Caillie,	40/41, 108
(2)	idem	41/52, 10
(3)	idem	41/20, 171

27-08-1914: BEGRAFENIS VAN 5 OP
25-08-1914 BIJ SNAASKERKE GESNEUVELDE
RIJKSWACHTERS - S.S. PETRUS- & PAULUSKERK
(FOTO: IWM-VERZ. F. HUB.)

(4)	idem	41/249 ,188
(5)	idem	40/66, 217
(6)	idem	41/153, 108
(7)	idem	41/201, 171
(8)	idem	41/201, 171
(9)	idem	41/165, 43
(10)	idem	45/9
(11)	idem	41/240, 45
(12)	idem	41/189, 121
(13)	idem	41/178, 147
(14)	R.A. Beveren-Waas Reg. en Dom. 27, Fo 35	
(15)	idem	140
(16)	R.A.B. Not. Oostende, Depot Van Caoillie,	41/201, 171
(17)	idem	41/201, 204, 207
(18)	idem	41/202, 214
(19)	idem	41/202, 224
(20)	idem	41/283
(21)	idem	41/283, 91
(22)	idem	41/206, 298
(23)	idem	41/95, 109
(24)	idem	41/211, 136
(25)	idem	41/211, 32
(26)	idem	41/212, 19
(27)	idem	41/213, 103
(28)	idem	41/214, 133
(29)	idem	41/214, 143, 152
(30)	idem	41/215, 38
(31)	idem	41/215, 52
(32)	idem	41/216, 101
(33)	idem	41/216, 196
(34)	N. Hostyn, De Plate, 1978, 105-106	

DE CAPUCIJNEN TE OOSTENDE OP HET EINDE VAN DE 18e EEUW

door Raymond VANCRAEYNEST

Tijdens het bewind van Jozef II greep er in de Zuidelijke Nederlanden in 1786 een hoofdelijke telling plaats van al de geestelijken (1). Zij bevat vrij nauwkeurige inlichtingen : hun naam en voornaam, hun kloosternaam, geboorteplaats, leeftijd en hun functie in het klooster. Deze telling werd uitgevoerd per bisdom en per dekenij. Oostende vinden wij terug onder het bisdom Brugge, dekenij Oudenburg. De dekenij Oostende werd immers maar opgericht op 15 mei 1872. Toch moet ik er de aandacht op vestigen dat in de 17e en 18e eeuwen de pastoor van Oostende dikwijls de functie van deken van Oudenburg vervulde.

In 1786, zo blijkt uit de telling, was er te Oostende maar één mannenklooster, met name dat van de Capucijnen. Ze waren hier toegekomen in 1615 en bouwden hier een klooster en een kerk, de gekende Capucijnenkerk in de Capucijnenstraat. Hieronder volgt de lijst van de 19 paters die in 1786 in het klooster te Oostende aanwezig waren.

Naam	Voornaam	Kloosternaam	Geboorteplaats	Leeftijd	Functie
Verbraecken	Jean-Baptiste	Constantin	Waarschoot	59	gardiaan en biechtvader
Dossche	Pierre Francois	Leonard	Dikkelvenne	63	vicaris-biechtvader
Van Denberghe	Pierre	Martin	Kortrijk	63	biechtvader
Van Buscom	Jean Paul	François	Diest	55	-
Stevesijns	Joseph	Raymond	Boekhoute	57	biechtvader
de Bosscher	François	Stanislas	Oostende	49	biechtvader
Blomme	Joseph	Josse	Esen	50	biechtvader
De Smet	François	Hermenigilde	Tielt	46	-
Germain	Josse Joseph	Germain	Brussel	47	kapelaan garnizoen
Carpentier	Jacques	Hilonie	Lendelede	41	-
Van Herle	Josse François	Daniël	Lint	40	biechtvader
Vermeulen	Joseph	Ferdinand	Kortrijk	40	biechtvader
David	Guillaume	Angelin	Kortrijk	37	biechtvader
Bogaert	Guillaume	Sivère	Oordegem	41	biechtvader
Lassie	Louis Joseph	Albin	Geraardsbergen	36	biechtvader
Hallenis	Pierre Jean	Machaire	Wichelen	36	-
Seens	François	Hierathe	Beerlegem	34	biechtvader
Meulebroek	Jean Baptiste	Fortunat	Oostrozebeke	33	biechtvader
Heijlen	Louis	Ildephone	Herselt	33	biechtvader

De meesten staan aangetekend als biechtvader. Het is immers bekend dat de meeste Oostendenaars, vooral de mannen, hun biecht gingen spreken bij de paters en niet bij de priesters van de parochiekerk.

De overste van een Capucijnenklooster heet gardiaan en diegene die hem bij afwezigheid vervangt heet vicaris. Verder is er in de lijst één aangeduid als kapelaan van het garnizoen en van vier anderen is er geen functie opgegeven.

Verder is het ook genoegzaam bekend dat de Franse bezetters de geestelijken niet in hun hart droegen. Ze werden uit hun kloosters gezet. Hun bezittingen werden aangeslagen en verkocht. De kerken werden gesloten en vele priesters, zowel regulieren als seculieren, die de eed van haat aan het koningschap en getrouwheid aan de republiek niet wilden afleggen, werden gedeporteerd. Op 2 Germinal IV (= 22.03.1796) werd er ook door de Fransen een lijst opgemaakt van de Capucijnen te Oostende (2). Deze lijst vermeldt 16 kloosterlingen waarvan 3 lekebroeders. Genealogisch gezien is ze niet zo volledig als de vorige : geen voornaam, alleen de kloosternaam; geen geboorteplaats. Daarentegen geeft ze wel de datum van intrede en van professie en het klooster van intrede, ook de aankomstdatum te Oostende.

Naam	Kloosternaam	Leeftijd	Datum intrede	Datum professie	Plaats intrede	Datum Oostende	Functie
Spanoghe	Epiphanus	61	18.09.1755	22.09.1756	Leuven	10.09.1791	gardiaan
Verbrugghen	Guilielmus	53	17.09.1763	22.09.1764	Leuven	18.09.1793	vicaris
Van Elslande	Guilielmus	65	10.04.1750	13.04.1751	Belle	07.05.1794	priester
Stevesijns	Raymundus	67	14.05.1754	18.05.1755	Leuven	26.09.1778	id
De Meersman	Georgius	57	18.05.1759	18.05.1760	id	30.07.1792	id
De Smet	Hermenegildus	56	14.05.1760	18.05.1761	id	18.04.1775	id
Dhaese	Severinus	49	24.04.1771	28.04.1772	id	15.06.1795	id
Eggermont	Sulpitius	46	17.11.1774	21.11.1775	id	19.10.1791	id
Michiels	Hilduardus	42	25.11.1779	25.11.1779	id	18.09.1793	id
Van Doorselaere	Januarius	41	15.03.1778	19.03.1779	id	12.06.1786	id
De Muynck	Humbertus	45	16.04.1779	20.04.1780	id	23.07.1787	id

Dhooghe	Ignatius	40	10.07.1784	14.07.1785	id	07.09.1791	id
Depoorter	Camillus	35	10.07.1784	14.07.1785	id	18.09.1793	id

LEKEBROEDERS

Geraert	Winocus	58	15.10.1762	19.10.1763	Belle	23.09.1792
Vidal	Franciscus	64	10.01.1766	14.01.1767	Leuven	28.07.1794
Wallaert	Felix	51	10.01.1768	14.01.1769	id	28.07.1792

Op 20 Vendémiaire V (= 11.10.1796) werd de staat van de goederen oppgemaakt van het klooster der Capucijnen te Oostende en ondertekend door de paters Epiphanus, Guilielmus, Raymundus, Georgius, Hermenegildus, Severinus, Sulpicius, Januarius, Humbertus, Camillus, Judocus en door frater (lekebroeder) Franciscus (3).

Op 3 Brumaire V (= 24.10.1797) tekenden de Capucijnen protest aan tegen de dreigende afschaffing van hun klooster.

Op 20 Prairial V (= 08.06.1797) werd de inventaris van het goud- en zilverwerk opgemaakt nadat daags te voren op 07.06.1797 de paters uit hun klooster waren verdreven (4).

Op 14 Brumaire VII (= 04.11.1798) wordt er een lijst van priesters van het kanton Oostende bekendgemaakt (5) die moeten aangehouden en gedeporteerd worden buiten de republiek. Daarop treffen we de volgende Capucijnen aan: Spanoghe Epiphane, gardiaan, Verbrugge Guillaume, vicaris, Vandoorselaere Janvier, Eggermont Sulpice, Van Elslande Guillaume, Michiels Hildevarde, Desmet Hermenegilde. Meer dan een jaar nadat ze uit hun klooster werden verdreven, vertoefden ze dus nog altijd te Oostende.

Over François Desmet, 62 jaar, vernemen we verder nog dat hij zich te Oostende wil terugtrekken bij een kuiper, een zekere Billemon. Pierre Van Elslander, 70 jaar, wil naar zijn broer gaan die pastoor is te Klerken. Geboortig van Ieper was hij, 68 jaar oud, opgesloten geweest in de gevangenis te Brugge op 25 Prairial VII (= 15.06.1799). Uit een lijst van personen die klacht neerlegden tegen de betaling van grondbelastingen over de jaren VIII en IX (= 1800-1801) leren we dat G.F. Roselt, brouwer, eigenaar was van een deel van het kloostergoed van de Capucijnen. Het ander deel behoorde toe aan de republiek en daar was de rijkswacht gevestigd (6).

Bronnen :

- (1) A.R.A. Brussel. Geheime Raad, Oostenrijkse periode, bundel 702.
- (2) R.A. Brugge. Franse Hoofdbesturen, nr. 1188.
- (3) id., nr. 820.
- (4) id., nr. 858.
- (5) id., nr. 1.190
- (6) id., nr. 1954.

VERBETERING

Blz. 93 - 142 : bij Sabine BULCKE lezen * Roeselare 1953 i.p.v. 1933.

GEDATEERDE HUIZEN IN OOSTENDE

door Roger TIMMERMANS

In De Plate van februari 1992 (blz. 92-44 e.v5/10/93) verscheen een artikel van drh. Germain BILLIET over gedateerde huizen in Oostende.

Algauw merkte ik op dat er enkele huizen ontbraken en ik liet een aanvulling verschijnen in het maart nummer van 1992.

Maar mijn aandacht was geprikkeld en uitgaande van het feit dat vier ogen meer zien dan twee, zijn we er samen, mijn vrouw en ik, op uitgetrokken om alle gevels te bekijken gelegen in de veelhoek begrensd door de Albert I Promenade (vanaf het Kursaal), de Visserskaai, de Vindictivelaan, de Hendrik Serruyslaan, het Marie-Joséplein, de Leopold II laan en de Oosthelling. Het oude Oostende dus, waarvan wij systematisch alle straten en straatjes doorlopen hebben.

De heer BILLIET heeft natuurlijk de grote verdienste dat hij de ganse stad heeft "afgezocht" !

A. Buylstraat	30	1906 (*)	Papeti
Christinastraat	27	1909	Hoek Langestraat
	37	1928	Hoek Kleine Weststraat
	63	1928 (*)	Juwelier Quintyn
	86	1902 (*)	Agence Vanbeckevoort
	133	1924 (*)	Brouwershuis Brouwerij
			Het Kruis
Euphr. Beernaerstr.	7	1947	College Lagere Afde- ling
Jozef II straat	44	1930	Hoek Christinastraat
			fotozaak
Kaaistraat	31	1903	
	59	1909 (*)	Kunstgalerij Dekete- laere
Kapellestraat	84A	1922 (*)	
	95	1887 (*)	Kinderkribbe St Vin- centius
	99	1921 (*)	Restaurant Venise
Kapucijnenstraat	12	1921 (*)	Café Toulouse
	13	1903 (*)	Café "Den Artiest"
	38	1912 (*)	Café Zeegeuzen
	42	1729 (*)	Café "Spanish Inn"
Kerkstraat	27	1911 (*)	Villa "Ter Linden"
	29	1945	Kunsthandel Seghers
	38	1922	Beroepskrediet

Langestraat	24 30 91	1764 (*) 1946 1901 (*)	Café "Fiacre"
Nieuwstraat	4A 6	1912 1912	Kaas/wijnhandel Schoenen Philta
Ooststraat	5	1922	
Schipperstraat	20	1930	
St Franciscustr.	25	1905	
St Sebastiaanstr.	11 35	1901 (*) 1884 (**)	
Van Iseghemlaan	89	1893	Hoek Oosthelling
Witte Nonnenstr.	2	1928 (*)	Prutske -kinderkle- ding. Hoek Kaaistraat
Zuidstraat	13	1948	

(*) reeds vermeld in "De Plate" blz. 92/45

(**) reeds vermeld in "De Plate" blz. 92/69

Wat in het stadscentrum overblijft aan huisgevels met jaartal zou men kunnen onderverdelen als volgt :

<u>1729</u>	<u>64</u>								2
1	1								
<u>1884</u>	<u>87</u>	<u>89</u>	<u>93</u>						4
1	1	1	1						
<u>1901</u>	<u>02</u>	<u>03</u>	<u>05</u>	<u>06</u>	<u>09</u>	<u>11</u>	<u>12</u>		13
2	1	2	1	1	2	1	3		
<u>1921</u>	<u>22</u>	<u>24</u>	<u>28</u>	<u>30</u>					11
2	3	1	3	2					
<u>1945</u>	<u>46</u>	<u>47</u>	<u>48</u>						4
1	1	1	1						
									--
									34

Hoevel huizen werden vòòr en na de eerste wereldoorlog voorzien van een jaartal ? Dit getal is niet meer te achterhalen. Hieraan zijn schuld de vernielingen tijdens de twee oorlogen en de afbraak van een massa huizen voor nieuwbouw na 1945.

Een ding kan men echter met zekerheid stellen : na de tweede wereldoorlog kwam het, op een paar uitzonderingen na, practisch niet meer voor.

ENKELE REACTIES OP "ZEEWEZENSPOKKELS 1"

In zijn lezenswaardige bijdrage "Zeewezensprokkels 1" spreekt Ferdinand GEVAERT over de VISSERIJWACHTERS en ons eerste visserijwachtschip de "Mathilde" (De Plate, 22e jg. nr. 10, blz. 93-238 e.v.).

Destijds kreeg ik van Commodore PETITJEAN (26/9/1907 - 29/4/1987), Stafchef van de Zeemacht en Marinehistoricus, over het onderwerp "Mathilde" enige informatie, die ik hier laat volgen tot meerdere kennis van het onderwerp.

Voor 1857 werd de "Mathilde" ingezet op de grote handelsvaart. Het schip voer vele jaren onder het commando van kapitein Adolphe COUSSEMENT, die in 1858 met de "leopold" aan de Falklands verging. Toen omstreeks 1860-63 de Oostendse reders, de ene na de andere, met de grote handelsvaart stopten verhuurde VAN CUYL, in 1863, de "Mathilde" aan de Staatsmarine.

Een Oostends marineschilder vertelde hoe hij als kleine jongen aan boord van de "Mathilde" speelde. Het schip lag toen in de Oostendse haven, afgetakeld te wachten op de sloper, nadat het verschillende jaren dienst had gedaan als visserijwacht waarbij scheepsjongens werden ingescheept voor opleiding.

Het schip was zo geliefd bij de Oostendenaars dat zij, na de vervanging ervan door de "Ville d'Ostende", dit laatste schip de "Mathilde" bleven noemen (noot : waarschijnlijk speelde de associatie "Mathilde-scheepsjongen" hierin een rol). De "Mathilde" werd in 1884 verkocht aan een Noorse reder.

Destijds liet de heer André VAN ISEGHEM, uit Brussel, het volgende weten. In 1884 kocht zijn vader bij een schroothandelaar te Oostende, voor zijn buitenverblijf te Gent, twee bronzen kanonnetjes van klein kaliber en twee stukken van kaliber 8 op veldaffuit. Op de kulas van deze stukken was de naam "Mathilde" gegraveerd in letters van 3 cm hoogte. Ook de naam van de gieterij stond erop vermeld. Later bevonden deze stukken zich op het zomerverblijf van dhr. Georges VAN ISEGHEM te Raversijde. Dhr. Georges VAN ISEGHEM woonde normaal op de Bd Anspach 134 te Brussel.

Volgens men destijds in Oostende vertelde was er aan boord van de "Mathilde" ooit een kok geweest, een kanak (Kanakan = naam voor de inwoners van Polynesië), die zich wilde wreken op de officieren van het schip en een poging deed om hen te vergiftigen.

In 1846 noteerde men in Oostende een "Mathilde" een pleyt (pleit = hoog en breed getuigde Vlaamse kustvaarder tot max 120 ton) van 70 ton toebehorende aan een zekere A. DE NEUTER van Leuven. Waarschijnlijk hebben we hier te doen met een voorloper van de "Mathilde" van 1850.

J.B. DRESEN

Bronnen : Nota's van Commodore Petitjean.

A. Leconte. Les ancêtres de notre Force Navale, blz. 263.

A. De Burbure. Une Anthologie de la Marine Belge, blz. 186.

Op blz. 93-240 geeft de heer Ferdinand GEVAERT een tekening van de "Mathilde" Maar terzelfdertijd drukt hij ook zijn twijfels uit over de schouw die, volgens de tekening, op de driemaster zou gestaan hebben. En terecht.

In het boek "Mercator. Geschiedenis van de Belgische Schoonschepen" door Alex DE VOS (1), blz. 11, staat een mooie afbeelding van het zeilschip ZONDER schouw, met als onderschrift "Carolus L. WEYTS : Driemaster "Mathilde" 1863".

Op blz. 12 lezen we volgende tekst met betrekking tot bovengenoemd schip :

"Vanaf 1867 kwamen scheepsjongens voor onderricht terecht op de Belgische driemaster "Mathilde" (256 ton) van Ed. VAN CUYL. dit schip werd door de regering afgehuurd om dienst te doen als visserijwachtschip dat eveneens "embarquera une équipe de marins d'Etat ainsi qu'un certain nombre de mousses devant faire l'école de matelot".

"La création d'une école de mousses" aan boord van de "Mathilde" werd in de pers gunstig onthaald en bood het voordeel "de familiariser avec leur profession nos élèves marin", stelde destijds een Antwerps blad vast.

Roger TIMMERMANS

(1) Uitgeverij MIM n.v., Lakborslei 114, 2100 Deurne.
D/1993/1676/71. ISBN 90 341 0672 1

OOSTENDE, ELDERS IN DE WERELD

door J.B. DREESEN

De gift van een foto bracht me op de idee een inventaris aan te leggen van plaatsen of instellingen, elders, in de wereld die naar onze vroege steden genoemd werden.

a. Oostende in Budapest

De heer Jan KOHLBACHER, voorzitter van de Geschied- en Heemkundige Kring van Eisden (Limburg) schonk ons een foto uit zijn oude doos. De foto geeft ons een binnenzicht van Café OOSTENDE te Budapest. Er staat een groep op van 24 muzikanten, wat er op wijst dat het geen klein café was. Volgens Jan KOHLBACHER dateert de foto van vòòr Wereldoorlog II.

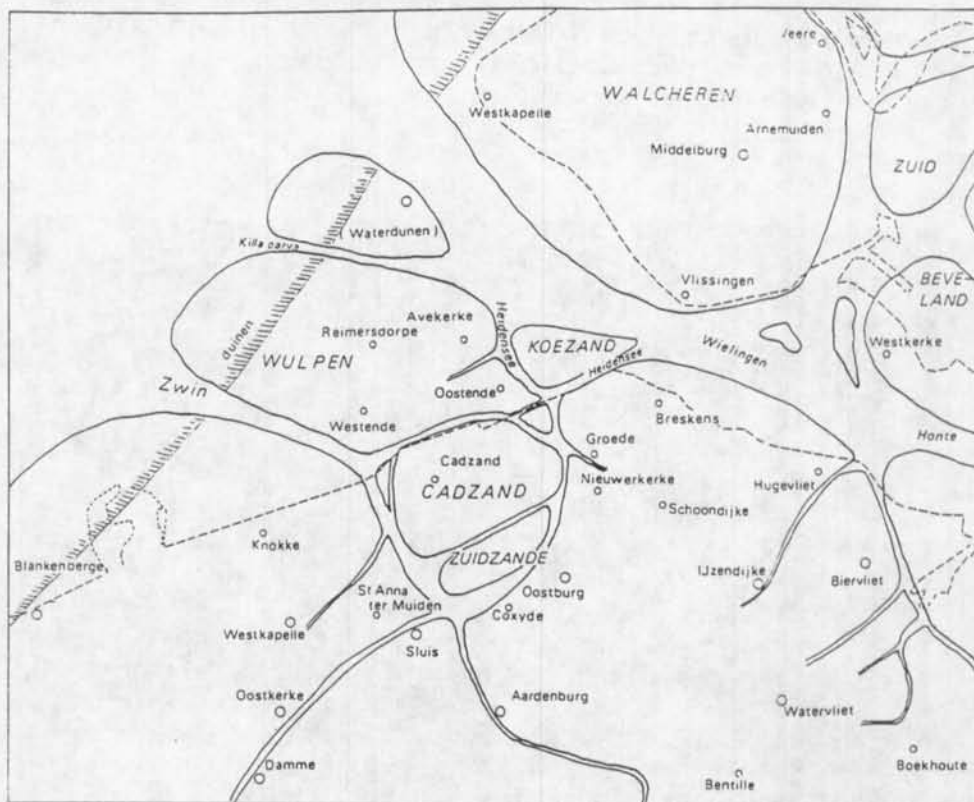
b. Oostende-Wulpen

Aan ons Oostende en Westende werd op het einde van de 13de eeuw begin 14de eeuw de lokalisatie TESTEREP meegegeven. Daar is een logische verklaring voor.

Aan de Vlaamse kust bestonden namelijk nog een Oostende en een Westende en wel op het eiland Wulpen. In de middeleeuwse administratie, voor de teloorgang van het eiland Wulpen, maakte men, om verwarring en betwisting te vermijden, steeds uitdrukkelijk het onderscheid tussen de dorpen Oostende-Wulpen, en Westende-Wulpen en de naamgenoten op TESTEREP.

Wulpen vormde een deel van de Vlaamse Westerschelde-oever dat voor Cadzand lag. Thans nog worden bij baggerwerken voor onze kust ter hoogte van de WIELINGEN, tussen $51^{\circ}24'NB - 3^{\circ}22'OL$ en $51^{\circ}25'NB - 3^{\circ}24'OL$ (dit is ter plaatse van het verdronken eiland Wulpen) nog stenen bovengehaald.

Wulpen werd reeds in 1096 in een oorkonde vermeld als zijnde een eiland met meerdere kapellen die afhankelijk waren van de kerk van Aardenburg. Het eiland werd zwaar beschadigd tijdens de stormvloedramp van 1334 en werd tijdens de Elisabethvloed van 1404 volledig opgeruimd. Einde van de 16de eeuw bleven er nog enkele hectaren over die we nog afgebeeld zien op de kaart van het Brugse Vrije geschilderd door Pieter POURBUS.

c. Oostende in Argentinië

Op 6 april 1913 werd in Argentinië, een paar honderd km ten zuiden van Buenos Aires door twee Belgen de badplaats OSTENDE (met één O) gesticht.

In zes maanden trokken ze, met de hulp van Japanners, midden in de duinen een heuse stad op. In de kranten werd publiciteit gemaakt voor OSTENDE, Atlantische parel.

De initiatiefnemers probeerden een massa Belgen naar daar te lokken. Maar de eerste wereldoorlog strooide roet in het eten. Er hebben destijds nog Belgen gewoond maar nu is er nog nauwelijks sprake van Belgen.

OSTENDE ligt naast PINAMAR, zowat het Knokke-Zoute van Argentinië. Een autostrade brengt je 420 km verder in Buenos Aires.

No hay efecto sin causa que lo produzca...

Más causas extraordinarias han podido producir
el éxito asombroso obtenido por OSTENDE
el nuevo Balneario del Atlántico, el más próximo a Buenos Aires de todos
los marítimos, que será siempre
EL BALNEARIO PREFERIDO DE LA REPUBLICA ARGENTINA

OSTENDE

Por su situación incomparable, por la belleza de su playa, por la salubridad
de su clima y por la facilidad de sus comunicaciones terrestres y marítimas,
reune todas y cada una de las excelentes condiciones que regular una ESTACIÓN
VERANIEGA DE PRIMER ORDEN, y como la Empresa iniciadora
ha instalado un ferrocarril particular, construye la soberbia Rambla y la
espléndida Avenida Central, edifica el lujoso Palace Hotel y el elegante Casino,
planta parques, jardines y alamedas, establece los servicios públicos y
arbitra la ciudad, sus terrenos tienen asegurada una

RAPIDA VALORIZACIÓN

VENTAS EN 60 MENSUALIDADES

Hebt U nog plaatsen of instellingen, elders in de wereld, die naar onze stad zijn genoemd ? Meldt ze ons, bij voorkeur met een verwijzing naar een tekst of plan. Wij nemen ze op in onze inventaris en publiceren ze in ons tijdschrift.

Bronnen : Mondelinge gegevens van dhr. J. Kohlbacher.
B. Augustijn. Zeespiegelrijzing, Transgressiefazen en Stormvloeden. Brussel 1992.
Reportage. Het Laatste Nieuws, april 1993.

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAuw
m.m.v. E. SMISSAERT

HARPMAN, Jacqueline

Het strand van Oostende, roman?.

CATALOGUS

Maurice Boel : monography.

GOES, Joseph

De spoorwegkantoren van Oostende en hun stempels.

HOSTYN, Norbert

100 jaar Museum voor Schone Kunsten in Oostende (1893-1993).

HOSTYN, Norbert

Egide Linnig (1821-1860) : zijn betekenis voor de Belgische zeeschildering in de 19de eeuw.

HOSTYN, Norbert

Museum voor Schone Kunsten, Oostende : aanwinsten 1992 : catalogus.

LIETARD, Edwin

Regatten gehouden te Oostende : een beschrijving van het thema "medailles in de roeisport : 1895-1975.

LIETARD, Edwin

Uitstallingswedstrijden te Oostende : medailles : 1922-1962.

LIETARD, Edwin

De zeevisserij te Oostende : tentoonstelling.

PANCKOUCKE, Marleen

"Al bouwend sloopte de stad zichzelf" : stadsvernieuwing in Oostende.

VELDE, Ronny van de

James Ensor : catalogue de l'exposition chez Ronny van de Velde.

VERHAEGHE, Julien

"Civile zaken", behandeld door de Schepenbank van de Stad Oostende 1676-.....

SOCIALE

Sociale kaart van de regio Oostende : Bredene, De Haan, Gistel, Ichtegem-Eernegem, Middelkerke, Oostende, Oudenburg : vademecum.

CATALOGUS

Beeldhouwer Oscar De Clerck (1892-1968) : monografie en catalogus & kunstschilder Jan De Clerck (1881-1962) : beknopte evocatie.

ENSOR, James

James Ensor : etsen (1886-1904) : een selectie : tentoonstellingscatalogus.

William Stephen COLEMAN (1829 - 1904)
De Camera Obscura te Oostende

Bij
afwerking
van uw
kleurenfoto's

GRATIS FILM
of **GRATIS DUBBEL**
of **GRATIS CD**

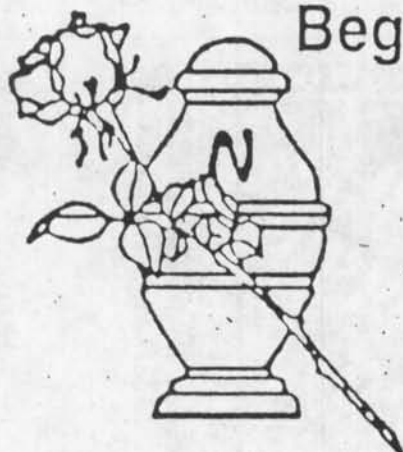
COMPACT
disc
DIGITAL AUDIO

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - OOSTENDE

Tot einde voorraad !
Bij afwerking nieuwe film
min. 20 afgewerkte
foto's

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIËLE besommeringen heeft. Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begravenissen & Crematies

NUYTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"